

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
11	11. Инфлација и незапосленост		Стицање знања о инфлаторним кретањима, тржишту рада и незапослености.
	Тематска јединица	11.1 Дефинисање и врсте инфлације; антиинфлациона политика	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује проблематику инфлације: појам, индикаторе и врсте и антиинфлациону политику.

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
11	11. Инфлација и незапосленост		Стицање знања о инфлаторним кретањима, тржишту рада и незапослености.
	Тематска јединица	11.2 Појам и облици незапослености; тржиште рада и плате	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује појам и врсте незапослености, тржиште рада и плате.

НАСТАВНИ МЕТОД: ПРЕДАВАЊЕ

Радна недеља	Тематска целина		Циљ
12	11. Инфлација и незапосленост		Стицање знања о инфлаторним кретањима, тржишту рада и незапослености.
	Тематска јединица	11.3 Дефлација, рефлација, девалвација и ревалвација	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује знања о дефлацији, рефлацији, девалвацији и ревалвацији.
		11.4 Девизни курсеви и платни биланс	Студент ће бити способан да разуме, препозна и репродукује знања о девизним курсевима и платном билансу.

INFLACIJA I NEZAPOSLENOST

Prof. dr Dragana Kragulj
Fakultet organizacionih nauka

- Inflacija predstavlja **disproporciju novčanih i robnih fondova u jednoj privredi, tj. njenih rashoda i prihoda**, pri čemu su novčani fondovi veći od robnih, odnosno, rashodi od prihoda.
- Te disproporcije se usklađuju, po pravilu, **rastom cena**.
- Inflacija je **monetarna pojava** kod koje se pokriće većih rashoda vrši iz nove emisije novca, što izaziva porast novčane tražnje koja je bez robnog pokrića, pri čemu najčešće dolazi do porasta cena (ali ne mora).
- **Inflacija je povećanje mase novca u opticaju po stopi koja je iznad stope rasta proizvodnje.**

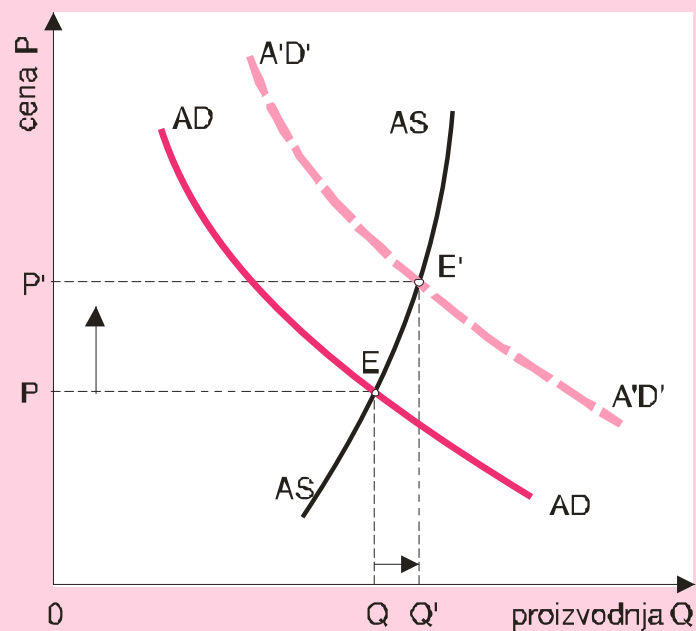
- Indeks cena na malo
- Indeks proizvođačkih cena
- Deflator bruto domaćeg proizvoda
- Indeksi izvoznih i uvoznih cena

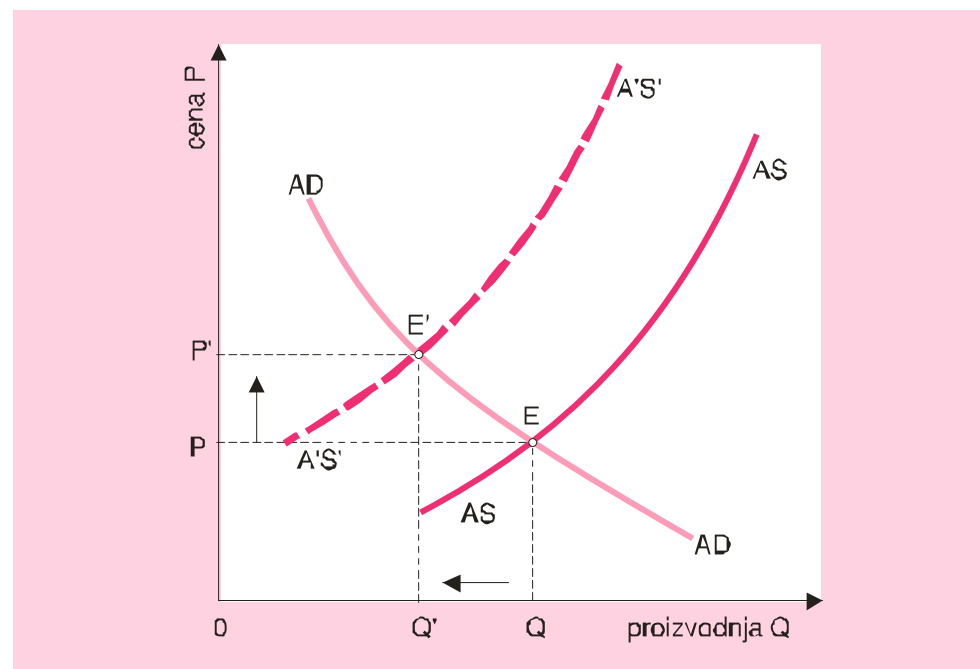
- **Teorija inflacije tražnje**
- **Teorija inflacije troškova**
- **Teorija mešovite inflacije**

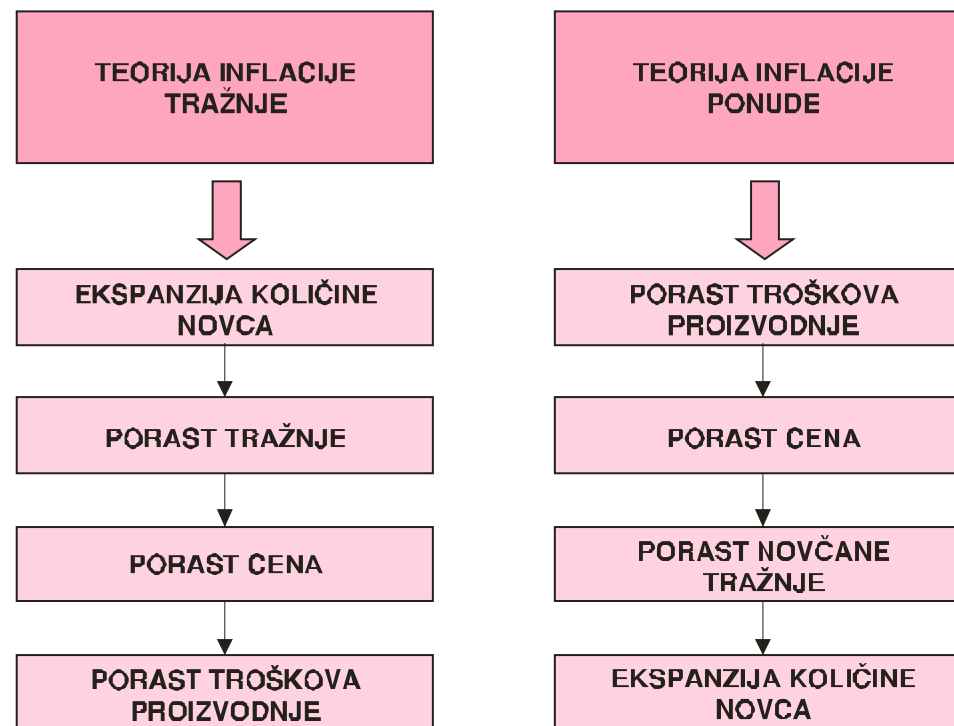
Definisanje i vrste inflacije; antiinflaciona politika

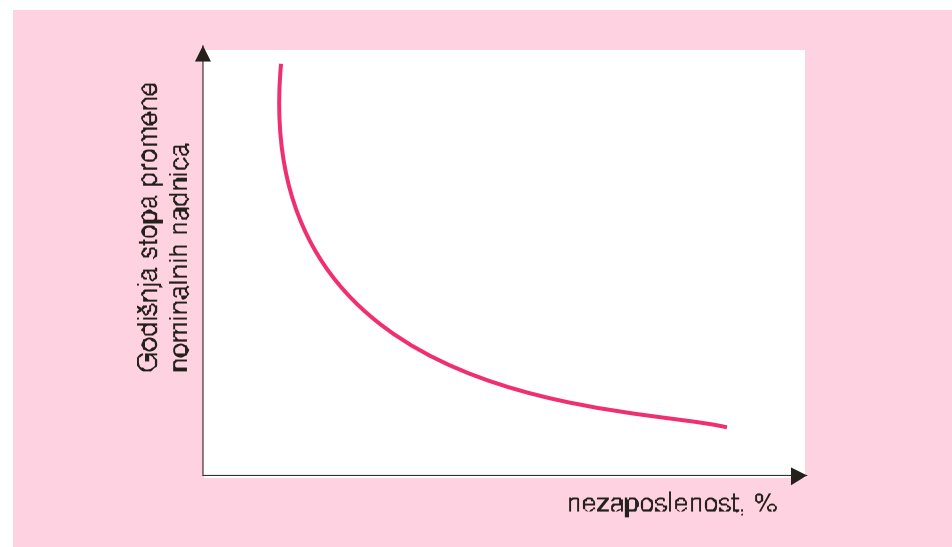
Definisanje i vrste inflacije; antiinflaciona politika

Definisanje i vrste inflacije; antiinflaciona politika

Definisanje i vrste inflacije; antiinflaciona politika

Antiinflaciona politika

- Gradualistička strategija
- “Šok terapija”
- Ekonomske mere koje bi ublažile konfliktnost razvojnih i stabilizacionih ciljeva

Vremenska dimenzija ekonomske politike - “time lag”:

- **identifikaciono kašnjenje** – vreme potrebno da se problem ispolji i identifikuje;
- **administrativno kašnjenje** – vreme potrebno da se na osnovu izvršenih analiza odrede optimalne mere ekonomske politike;
- **operativno kašnjenje** – vreme koje je potrebno da preduzete mere daju određene rezultate.

Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

- Stepen razijenosti privrede
  - indikator stopa zaposlenosti
- Nezaposlenost
  - **Deo stanovništva koji nemaju posao, ali ga aktivno traže ili čekaju povratak na posao**
- Nezaposleni smanjuju životni standard
  - Ne učestvuju u stvaranju GDP, a učestvuju u raspodeli

Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

Stopa pune zaposlenosti

$$\text{stopa pune zaposlenosti} = \frac{\text{broj aktivnog stanovništva}}{\text{broj potencijalnog aktivnog stanovništva}} = 1$$

Stopa nezaposlenosti

$$\text{stopa nezaposlenosti} = \frac{\text{broj nezaposlenih}}{\text{ukupan broj zaposlenih i nezaposlenih}}$$

Oblici nezaposlenosti

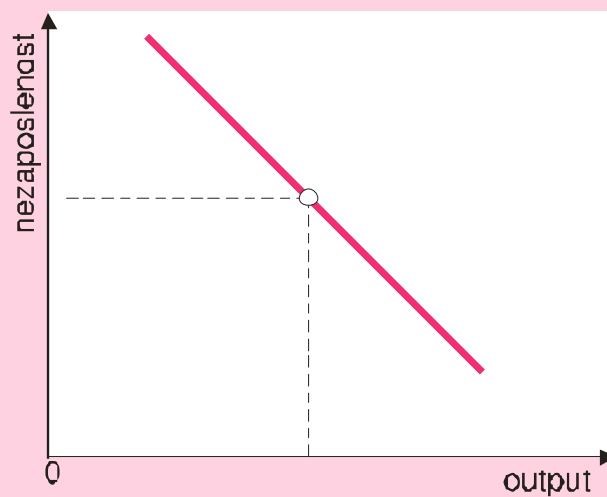
- Strukturna
- Ciklična
- Frikciona
- Prikrivena

Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

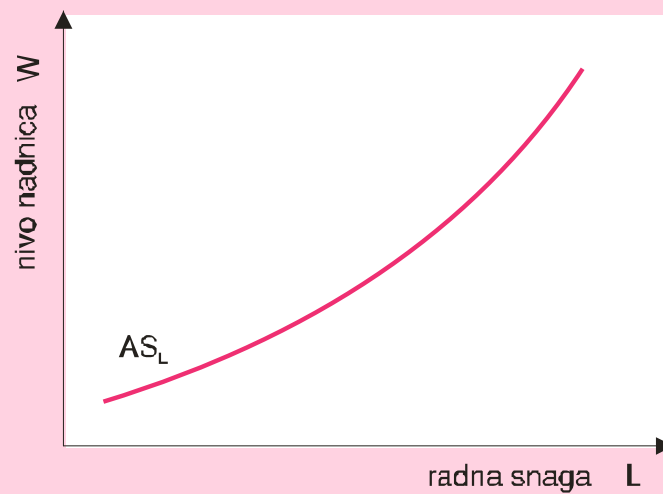

- **Kada je privreda u ekspanziji**, preduzeća povećavaju tražnju za radom što će proizvesti veći domaći proizvod. I obratno.
- **Kada je privreda u recesiji**, smanjuje se tražnja za radom, povećava se nezaposlenost, a domaći proizvod opada.
- **Vežu između tržišta proizvodnje i tržišta rada** daje tzv. *Okunov zakon* nazvan po američkom ekonomisti Arturu Okunu.

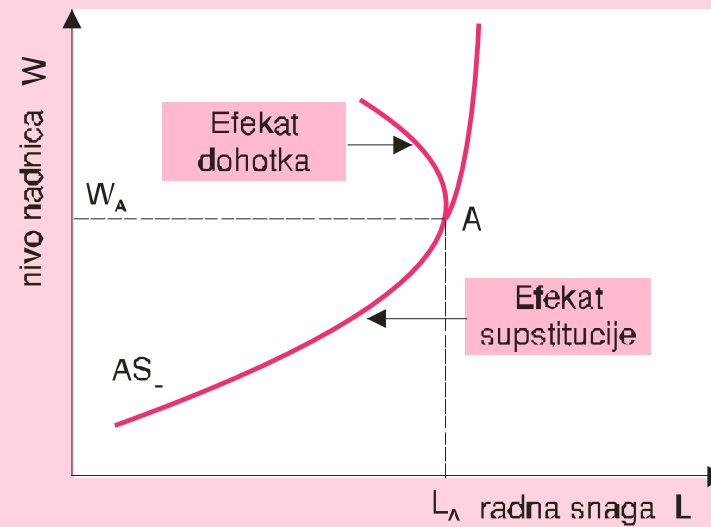
Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

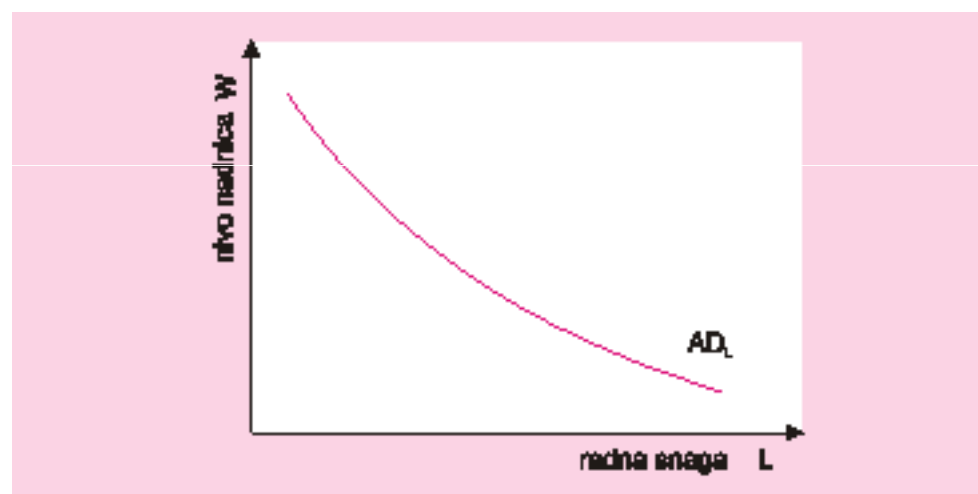
Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

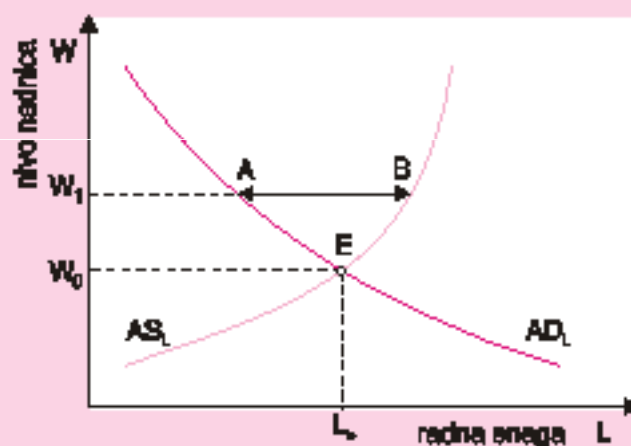
Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

Pojam i oblici nezaposlenosti; tržište rada i plate

- Analitički oblici plata
  - Nominalna plata
  - Realna plata
- Za preduzeće – **trošak**
- Za radnika – **dohodak**

Efekti visoke inflacije

- Redistribucija dohotka i imovine
- Zamagljivanje opštih ekonomskih kriterijuma
- Poremećaji trgovinskih i platnobilansnih tokova
- Deformacije u procesu formiranja i prelivanja akumulacije
- Implikacije u socijalnoj sferi
- Implikacije u političkoj sferi

Deflacija, reflacija, devalvacija i revalvacija

- Deflacija se ispoljava **kao disproporcija novčanih i robnih fondova, gde su novčani fondovi manji od robnih**, odnosno, gde su rashodi manji od prihoda.
- Reč je o procesu koji dovodi do **porasta vrednosti novca** preko smanjivanja njegove količine u prometu.
- Količina roba i usluga premašuje količinu novca u opticaju, što dovodi do **smanjivanja cena** roba i usluga.

Deflacija, reflacija, devalvacija i revalvacija

- Izlazak iz deflacije se naziva **reflacija**.
- Država može primenjivati deflacione mere za usporavanje rasta količine novca u optičaju, a u cilju sputavanja inflacije. Takva pojava se naziva **dezinflacija**.

- Devalvacija, kojom se postiže promena deviznog kursa, predstavlja značajnu *odluku države (u okviru fiksnog sistema deviznog kursa)* **da domaća valuta postane jeftinija u odnosu na stranu.**
- Ovom merom se **ozakonjuje proces obezvređivanja domaćeg novca zbog inflacije**, s ciljem da se poboljša konkurentna sposobnost domaće privrede na međunarodnom tržištu.

- Pобољшanje platnog bilansa nastaje u uslovima pozitivne razlike između promena u agregatnom dohotku i agregatnoj potrošnji koje izaziva devalvacija, što se može izraziti formulom:

$$\Delta PB = \Delta Y - \Delta P$$

- ΔPB = promena platnog bilansa;
- ΔY = promena agregatnog dohotka;
- ΔP = promena agregatne potrošnje.

- Revalvacija je monetarna mera suprotna devalvaciji.
- Revalvacija, kojom se vrši promena deviznog kursa, predstavlja *odluku države (u okviru fiksnog sistema deviznog kursa)* da **domaća valuta postane skuplja u odnosu na stranu.**
- Preduzima se u slučaju **potcenjenosti domaće valute.**

Ekonomska politika u oblasti međunarodne trgovinske razmene:

- Liberalizam
- Protekcionizam

- **Otvorena privreda** podrazumeva da jedna zemlja slobodno uspostavlja ekonomske i druge odnose sa privredama širom sveta.
- U savremenim uslovima svaka nacionalna ekonomija je sa svetskom privredom i svetskim tržištem povezana **trgovinskim tokovima** (razmenom roba i usluga) i **finansijskim tokovima** (tokovima novca i kapitala).

- Pod **valutom** se podrazumeva novčana jedinica neke zemlje.

S aspekta njene konvertibilnosti razlikujemo:

- **konvertibilne valute** (mogu se menjati u svim zemljama i za sve valute),
- **ograničeno konvertibilne valute** (mogu se menjati u okviru određenog valutnog područja samo za neke valute) i
- **nekonvertibilne valute** (valute koje se koriste samo u određenoj nacionalnoj ekonomiji).

- **Devizni kurs** predstavlja međusobni odnos vrednosti domaće i strane valute.
- Devizni kurs je cena koja se u jednoj zemlji plaća za neku stranu valutu, tj. **cena strane valute izražena u domaćem novcu.**

- Treba praviti distinkciju između **nominalnog i realnog deviznog kursa.**

- I nominalni i realni devizni kurs, izražavamo u jedinicama stranog proizvoda u odnosu na jedinicu domaćeg proizvoda.
- Ali, razlika je u tome, što je taj proizvod kod nominalnog deviznog kursa **valuta**, a kod realnog deviznog kursa neko **dobro**.

- Glavna determinanta deviznog kursa na dugi rok je paritet kupovne moći, na srednji rok ekonomska aktivnost zemlje i na kratak rok visina kamatne stope.

- Termini **devalvacija** i **revalvacija**, upotrebljavaju se u slučaju kada zemlja ima **fiksni devizni kurs**.
- **Depresijacija** i **apresijacija** se vezuju za **sistem fluktuirajućih deviznih kurseva**.

- **Platni bilans** se određuje kao sumarni statistički prikaz svih ekonomskih transakcija koje obavljaju rezidenti jedne zemlje u datom periodu vremena (po pravilu, jedne godine), sa rezidentima druge zemlje.
- Platni bilans se sastoji iz dva glavna podbilansa:
- **bilansa tekućih transakcija i**
- **bilansa kapitalnih transakcija .**

PITANJA:

- Šta je to inflacija, stopa inflacije, nivo cena i vrednost novca? Ukratko objasnite ove ekonomske kategorije.
- Objasnite i grafički prikažite inflaciju tražnje. Šta se dešava sa AS i AD krivama, tj. cenama?
- Objasnite i grafički prikažite inflaciju ponude. Šta je to stagflacija?
- Objasnite teoriju mešovite inflacije.
- Objasnite Filipsovu krivu. Zašto ona ima oblik opadajuće nelinearne krive?
- Kako kreatori ekonomske politike rešavaju uzroke i posledice inflacije?
- Objasnite vremensku dimenziju ekonomske politike.

PITANJA:

- Šta je nezaposlenost, radna snaga, zaposleni i nezaposleni, stopa nezaposlenosti i stopa pune zaposlenosti?
- Objasnite sve oblike nezaposlenosti i navedite odgovarajuće primere.
- Objasnite i grafički prikažite Okunov zakon.
- Objasnite i grafički prikažite krivu tražnje za radom.
- Objasnite i grafički prikažite krivu ponude rada.
- Objasnite efekat supstitucije i efekat dohotka. Zašto kriva ponude može biti savijena unazad?
- Objasnite i grafički prikažite ravnotežu na agregatnom tržištu rada.

PITANJA:

- Koji su efekti visoke inflacije? Objasnite ih.
- Šta podrazumeva inflatorno finansiranje investicija?
- Šta je to deflacija? Objasnite uzajamnu povezanost između deflacije i ekonomske krize hiperprodukcije.
- Kako se naziva izlazak iz deflacije? Šta je to dezinflacija?
- Objasnite pojam i efekte devalvacije.
- Objasnite kako devalvacija može dati novi impuls rastu cena, tj. inflaciji.
- Objasnite pojam i efekte revalvacije. Kakvo dejstvo ima revalvacija na trgovinske tokove zemlje?

PITANJA:

- Koje vrste ekonomske teorije i politike postoje u oblasti međunarodne trgovinske razmene?
- Objasnite razliku između protekcionizma i intervencionizma.
- Šta je to valuta? Šta podrazumeva pojam konvertibilnosti valute?
- Šta je to devizni kurs? Objasnite razliku između nominalnog i realnog deviznog kursa.
- Koje su glavne determinante deviznog kursa na dugi, srednji i kratak rok? Objasnite teoriju pariteta kupovne moći. Šta je to “vruć novac”?
- Objasnite razliku između devalvacije i revalvacije s jedne strane, i depresijacije i apresijacije, s druge strane?
- Kako definišemo platni bilans? Koja su dva glavna podbilansa platnog bilansa?

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА